

Gemeenteraad

Vergadering van 8 november 2022
Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

2022_RAAD_00041 Programmabegroting 2023-2026 gemeente Steenwijkerland

Overlegd met

Wilfried Gerner, Eibe Karssenbergh en vele andere collega's binnen de organisatie

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Andere betrokken portefeuillehouders

J.H. Bats

B. Harmsma

T. Jongman

M. Smit

Samenvatting

Voor u ligt de begroting 2023-2026. Met deze eerste begroting als nieuw college geven we vorm en inhoud aan ons coalitieakkoord. Op 19 mei jl. hebben we dit akkoord, "Duurzaam Doorbouwen, *Samen werken aan een vitaal Steenwijkerland*", aan u gepresenteerd.

In de tijd die sindsdien is verstreken zijn de opgaven, zoals we die in dit akkoord hebben benoemd, niet veranderd. Sterker nog, de relevantie is in die korte tijd alleen maar toegenomen. Het belang om te verduurzamen is met het oog op de extreem gestegen (energie)prijzen prominenter geworden. De hoog opgelopen inflatie maakt dat armoede en schulden voor steeds meer mensen op de loer liggen. Tel daarbij op het tekort aan (betaalbare) woningen, de energietransitie, de asielcrisis, de stikstofproblematiek, een arbeidsmarkt die onder druk staat... De opdracht om samen te werken aan een vitaal Steenwijkerland is inspirerend, maar vooral noodzakelijker dan ooit tevoren. We hebben onszelf de opdracht gegeven om voor Steenwijkerland, de kernen en het buitengebied, een duidelijk toekomstperspectief te schetsen over wat brede welvaart is, wat we daarin belangrijk vinden. In deze begroting maken we daarin een eerste aanzet. En dat waar mogelijk zo concreet mogelijk geformuleerd: in doelen en acties. Inhoudelijk doen we in deze begroting voorstellen die zich richten op voldoende woningen, voldoende inkomen en een goede en veilige leefomgeving. We zoeken daarbij naar een goede balans tussen de verschillende deelbelangen. Daarbij richten we ons niet alleen op het hier en nu, maar ook op de consequenties daarvan voor toekomstige generaties en op mensen die (nu nog) niet in onze gemeente wonen. Gebiedsgericht en integraal werken is daarbij een belangrijk speerpunt om die balans tussen de verschillende belangen en domeinen te vinden. Bij het inhoud geven aan ons coalitieakkoord staan we voor een koers waarin iedereen meedoet. Waar ruimte is om initiatieven te nemen. Waarbij mensen hun lokale bestuur als 'dichtbij' ervaren. Niet alleen is dat de ambitie voor de komende jaren, maar is ook de manier van werken geweest bij de totstandkoming van deze begroting. Op 30 juni hebben we daarom met inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen uit onze gemeente gesproken over de opgaven en de gekozen prioriteiten. In deze open gesprekken hebben we niet alleen steun geproefd voor de insteek, maar ook kritische kanttekeningen en verbeteringen meegekregen.

Financieel gezien staan we er goed voor. We presenteren een sluitende begroting voor alle jaren. Dit houdt in dat de structurele uitgaven in evenwicht zijn. Hoewel ook het begrotingsjaar 2026 een positief saldo vertoont, blijft het een aandachtspunt. We ontvangen in dat jaar fors minder geld uit het gemeentefonds en het rijk heeft nog steeds geen duidelijkheid gegeven over hoe we daar mee om moeten gaan. Om toch te kunnen investeren in Steenwijkerland, hebben we besloten om in de

begroting vanaf 2026 een stelpost aan de inkomstenkant op te nemen voor een bedrag van ruim € 2,3 miljoen.

Beschrijving

Inleiding

Tijdens de raadsvergaderingen van 1 en 8 november 2022 wordt de Programmabegroting 2023-2026 door uw raad behandeld. In voorliggende begroting treft u onze ambities, doelen, beoogd resultaten en concrete acties aan, incl. de financiële vertaling.

Gewenst resultaat

Vaststellen van de Programmabegroting 2023-2026 en de Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2022 e.v..

Argumenten

1.1 De kaders die zijn gepresenteerd in de Perspectiefnota (PPN) 2022-2026 zijn als uitgangspunt genomen bij het opstellen van de Programmabegroting 2023-2026. In algemene zin is voor de uitgavenbudgetten gerekend met een prijsinflatie van 0,8% conform de uitgangspunten in de PPN, tenzij er andere afspraken met externe partijen zijn gemaakt. Voorbeelden zijn de indexering met +5% voor Jeugd en de WMO. In de PPN was daar al op geanticipeerd door rekening te houden met +4% vanwege lopende contracten. Voor de prijsinflatie gemeentelijke belastingen en heffingen geldt dat we voor 2023 hebben gerekend met 0,8% stijging conform de uitgangspunten in de PPN. --> Zie hoofdstuk 3.2 in de begroting.

1.2 In 2023 stijgen de gemiddelde woonlasten voor eigenaren gebruikers met 0,8%. Deze geringe stijging van de lokale lasten kunnen we alleen doorvoeren door zowel bij afval als bij riolering een bedrag te onttrekken uit de voorziening afval en riolering (€ 170.000 resp. € 817.000). Dit vinden we verantwoord gezien de stand van beide voorzieningen en onze meerjarenprognose van de uitgaven. Voor afval stellen we voor om met ingang van de begroting het dividend van de ROVA onderdeel te laten maken van de gesloten huishouding afval en tegelijkertijd een extra bedrag aan overhead toe te rekenen (per saldo budgettair neutraal). Belangrijkste reden om het dividend niet langer te beschouwen als algemeen dekkingsmiddel is dat de ROVA haar tak bedrijfsafval heeft afgestoten waardoor het dividend dat wordt uitgekeerd uitsluitend is gerelateerd aan huishoudelijk afval. Er zit een duidelijke koppeling tussen het dividend van de ROVA en het tarief dat wij in rekening brengen bij de burger. --> Zie paragraaf 4.1. in de begroting.

1.3 Met het bestedingsplan is een investering gemoeid van in totaal € 10.520.000. Dit heeft vooral te maken met twee projecten uit het Coalitieakkoord: Gebiedsontwikkeling en ontsluiting Ossenzijl (€ 5 miljoen) en Ontsluiting Blokzijl (€ 4,5 miljoen). Voor beide projecten geldt dat we u alvast vragen een krediet beschikbaar te stellen om daarmee de kans op cofinanciering door andere partijen te vergroten. --> Zie hoofdstuk 3.4. in de begroting.

1.4 Voor de investeringen die voor 2023 op de planning staan in het kader van het uitvoeringsplan riolering vragen wij uw raad een krediet van intotaal € 2.456.840 beschikbaar te stellen. Het krediet is bedoeld voor de volgende investeringen: vervangen rioolgemalen (€ 600.000), vervangen riolering (€ 1.524.340) en vervangen oeverconstructies (€ 332.500). --> Zie paragraaf 4.1.8. in de begroting.

1.5 Wij vragen uw raad een krediet van € 765.500 beschikbaar te stellen voor aanschaf/vervanging van bedrijfsmiddelen in 2023. Dit is een krediet dat we jaarlijks via de begroting aanvragen. --> Zie bijlage 1 in de begroting.

1.6 Jaarlijks bieden we de Meerjaren Begroting Grondexploitaties (MBG) aan als bijlage bij de Programmabegroting. In de MBG is de financiële stand van zaken van alle grondexploitaties in beeld gebracht. Enerzijds bieden we daarmee inzicht in het bouwprogramma, de financiën en risico's per individuele grondexploitatie. Anderzijds maken we daarmee ook inzichtelijk wat dat betekent op 'macroniveau' (voorheen 'het grondbedrijf'). --> Zie "Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2022 e.v.".

1.7 De Algemene reserve vaste buffer bedraagt ultimo 2022 € 13.895.000. Dit bedrag is lager dan de gestelde norm van € 15.293.000 op basis van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017'. Voorstel is

om deze reserve weer op niveau te brengen. Wij stellen voor om in 2023 een bedrag van € 1.398.000 over te hevelen van de Algemene reserve vrij besteedbaar naar de Algemene reserve vaste buffer. --> Zie hoofdstuk 3.7.1. in de begroting.

1.8 We stellen voor om de bedrijfsreserve met ingang van 1 januari 2023 op te heffen. Dit past binnen werkwijze om het personeelsbudget weer onderdeel te maken van de integrale afweging bij de Perspectiefnota en de begroting. Zie hoofdstuk 2.11. in de begroting.

1.9 Het betreft de bestuursprogramma's:

1. Woningbouw
2. Werk en economie
3. Samenredzaam
4. Vitaal Platteland
5. Duurzaam
6. Leefbare steden en kernen
7. Financiën en dienstverlening

De programma's kennen een koppeling met de werelddoelen voor duurzame ontwikkeling (Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties). De kern van deze doelen: beëindig extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering. De komende periode werken we de onderlinge relatie tussen werelddoelen en de bestuursprogramma's verder uit. In het leveren van onze bijdrage aan de SDG's zoeken we de verbinding met maatschappelijke organisaties, bedrijven, scholen en inwoners die zich hier lokaal al voor inzetten. -->Zie hoofdstuk 2 in de begroting.

Kanttekeningen en risico's

In paragraaf 4.2 zijn de financiële risico's in beeld gebracht. Op basis van de in het risicoprofiel opgenomen risico's, die gekwantificeerd kunnen worden, bedraagt het totale risicobedrag afgerond 7,9 miljoen. Na het hanteren van de bijbehorende wegingsfactoren ('de kans op optreden') bedraagt het risicoprofiel afgerond € 4,0 miljoen. Worden ook de PM-posten, de niet-gekwantificeerde risico's, bij de afweging betrokken dan schatten wij in over voldoende 'weerstandscapaciteit' te beschikken voor het geval zich financiële tegenvallers voordoen. Dat vertaalt zich in een score van 5,3 op de 'weerstandratio'. Overigens valt deze score wel lager uit dan de raming van vorig jaar, omdat we worden geconfronteerd met toegenomen financiële risico's (onder andere inflatie, hoge energieprijzen, hoge looneisen etc.).

Duurzaamheid en social return

N.v.t.

Financiële toelichting

In hoofdstuk 2.3 is het financieel meerjarenbeeld voor de periode 2023 tot en met 2026 gepresenteerd (zie onderstaande tabel). We presenteren een sluitende meerjarenbegroting voor alle jaren. De cijfers zijn, zoals gebruikelijk, gebaseerd op de meicirculaire van het gemeentefonds de toen geldende raming van het BUIG-budget. Over de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds zullen wij u separaat informeren (nog voor de begrotingsbehandeling in november).

bedragen x € 1.000

Meerjarenbeeld	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Saldo Perspectiefnota 2022-2026	813	2.249	3.982	- 120
Financiële gevolgen gemeentefonds en BUIG				
Informatienota 21 juni 2022 (meicirculaire gemeentefonds 2022)	4.825	5.043	6.193	2.586
Informatienota 21 juni 2022 (nader voorlopig BUIG-budget)	- 571	- 571	- 571	- 571
Subtotaal Financiële gevolgen gemeentefonds	4.254	4.472	5.622	2.015
Overige wijzigingen				
Raadsbesluiten tot en met de vergadering van 13 september 2022	- 480	- 500	- 520	- 540
Financiële ontwikkelingen na de PPN 2022-2026	- 1.702	- 622	- 652	- 667
Structurele doorwerking financiële mutaties Najaarsnota 2022	- 274	- 552	- 583	- 564
Maatregelen om de financiële ruimte te vergroten	-	-	-	2.345
Bestedingsplan 2023-2026	- 2.123	- 2.128	- 2.102	- 2.102
Subtotaal Overige wijzigingen	- 4.579	- 3.802	- 3.857	- 1.528
Saldo Programmabegroting 2023-2026 (+ = positief saldo)	488	2.919	5.746	367

Uit de tabel blijkt dat het financieel beeld voor 2026, hoewel sluitend, fors afwijkt van eerder jaren. In de bestuurlijke inleiding in de PPN hebben daar al extra aandacht voor gevraagd. Belangrijkste oorzaak van de problematiek is een maatregel uit het regeerakkoord. Het kabinet onderzoek of gemeenten vanaf 2026 meer ruimte kunnen krijgen om zelf belasting te heffen. Vooruitlopend daarop krijgen we in dat jaar van het rijk aanzienlijk minder geld uit het gemeentefonds. We gaven toen aan *bij de opstelling van de meerjarenbegroting 2023-2026 hierover meer duidelijkheid te hebben*. Dat laatste is niet het geval. Om de komende jaren toch te kunnen investeren, stellen we voor om vanaf 2026 een stelpost aan de inkomstenkant op te nemen door het zogenaamde 'accres' (groei) van het gemeentefonds in 2025 door te trekken naar 2026 en latere jaren. Hiermee is een bedrag gemoeid van ruim € 2,3 miljoen.

Communicatie en participatie

Nadat uw college heeft ingestemd met het aanbieden van bijgaande programmabegroting aan de raad, brengen wij een persbericht uit.

Uitvoering en planning

De Programmabegroting 2023-2026 wordt op twee momenten behandeld in de raad, namelijk op 1 november en op 8 november.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. In te stemmen met de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2023-2026 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.2.
2. De tarieven voor gemeentelijke belastingen en rechten vast te stellen overeenkomstig onderstaande voorstellen:
 - a. de onroerende-zaakbelastingen in 2023 te verhogen met 0,8% ten opzichte van 2022;
 - b. de afvalstoffenheffing in 2023 met 0,8% te verhogen ten opzichte van 2022 en het dekkingspercentage voor 2023 te bepalen op 76,9%, waarbij het dividend van de ROVA vanaf 2023 onderdeel is van de gesloten huishouding afval;
 - c. de rioolheffing in 2023 met 0,8% verhogen ten opzichte van 2022 en het dekkingspercentage voor 2023 te bepalen op 78,1%;

- d. de lijkbezorgingsrechten in 2023 met 0,8% te verhogen ten opzichte van 2022 en het dekkingspercentage voor 2023 te bepalen op 75,3%.
3. Een krediet van € 10.520.000 beschikbaar te stellen voor het bestedingsplan 2023-2026 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.4.
4. Een krediet van € 2.456.840 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan riolering 2023 zoals opgenomen in paragraaf 4.1.8.
5. Een krediet van € 765.500 beschikbaar te stellen voor de in bijlage 1 vermelde aanschaf/vervanging van bedrijfsmiddelen in 2023.
6. Op basis van de 'Meerjaren Begroting Grondexploitatie 2022 e.v.':
- a. de grondexploitatie voor woningbouwprojecten en bedrijventerreinen die onderhanden zijn gewijzigd vast te stellen;
 - b. het college te machtigen, indien de markt- en economische omstandigheden daartoe aanleiding geven, tegen andere grondprijzen te verkopen dan opgenomen in de desbetreffende grondexploitatie onder de voorwaarde van een blijvend minimaal sluitende grondexploitatie.
7. Een bedrag van € 1.398.000 te storten in de 'Algemene reserve vaste buffer' en dit bedrag ten laste te brengen van de 'Algemene reserve vrij besteedbaar'.
8. De bedrijfsreserve met ingang van 1 januari 2023 op te heffen.
9. De bestuursprogramma's vast te stellen.